

Bộ công cụ tính lợi nhuận thực theo đơn hàng

Tài liệu thực chiến ERP • AI-X — ai-x.vn • Cập nhật 2026-08-17 23:03:39

Phiên bản PDF miễn phí — liên hệ AI-X để nhận bộ biểu mẫu điền sẵn & tư vấn lộ trình.

Hướng dẫn Bộ công cụ tính lợi nhuận thực theo đơn hàng

Bộ công cụ đi kèm SOP-MARGIN-06, dùng để biết chính xác đơn hàng nào, khách hàng nào, mặt hàng nào thực sự có lãi — không chỉ dựa trên biên lợi nhuận gộp thô.

1. Danh mục biểu mẫu

1	Bảng cấu phần giá vốn đầy đủ theo đơn hàng	Mỗi khi tính biên lợi nhuận một đơn hàng
2	Template phân tích biên lợi nhuận theo đơn/khách hàng/mặt hàng	Rà soát định kỳ (hàng tháng)
3	Checklist review lãi/lỗ đơn hàng	Khi phát hiện đơn hàng biên thấp bất thường
4	Dashboard biên lợi nhuận thực	Theo dõi liên tục, rà soát định kỳ

2. Mục đích của từng biểu mẫu

Bảng cấu phần giá vốn là nền tảng để tính đúng chi phí thực của mỗi đơn hàng, không bỏ sót chi phí ẩn; Template phân tích giúp nhìn ra xu hướng biên lợi nhuận theo từng chiều (khách hàng, mặt hàng, kênh bán); Checklist review là bước điều tra khi phát hiện bất thường; Dashboard tổng hợp giúp lãnh đạo phát hiện sớm mà không cần chờ báo cáo tài chính cuối kỳ.

3. Người lập, người kiểm tra và người phê duyệt

--	--	--	--

Bảng cấu phần giá vốn đầy đủ	Kế toán giá thành	Data Owner tài chính	Data Owner tài chính
Template phân tích biên lợi nhuận	Kế toán giá thành	Data Owner tài chính	CEO/BOD
Checklist review lãi/lỗ đơn hàng	Kế toán giá thành	Quản lý kho/vận chuyển	Data Owner tài chính
Dashboard biên lợi nhuận thực	Data Owner tài chính	Kế toán giá thành	CEO/BOD

4. Hướng dẫn điền từng trường

Mọi cấu phần chi phí ghi theo số thực tế phát sinh, không dùng số ước lượng cho báo cáo chính thức (chỉ dùng ước lượng tạm thời khi thiếu dữ liệu, có ghi chú rõ). Chi phí vốn tính theo lãi suất nội bộ đã thống nhất (ví dụ lãi vay ngân hàng hiện hành) nhân với số ngày công nợ chưa thu và giá trị tồn kho liên quan.

5. Ví dụ có dữ liệu minh họa

Ví dụ mang tính minh họa, không phải số liệu thật.

DH-2026-0745	45.000.000	41.000.000	20%	~9%

6. Quy tắc validation

Không công bố báo cáo biên lợi nhuận chính thức khi thiếu một trong các cấu phần chi phí bắt buộc (chiết khấu, vận chuyển, hao hụt, chi phí vốn). Quy tắc phân bổ chi phí gián tiếp phải áp dụng nhất quán trong toàn bộ kỳ báo cáo, không thay đổi giữa chừng mà không ghi chú.

7. Công thức KPI

Biên lợi nhuận thực = $(\text{Doanh thu} - \text{Giá vốn đầy đủ}) \div \text{Doanh thu} \times 100\%$. Chi phí vốn = $\text{Giá trị vốn bị chôn (tồn kho} + \text{công nợ)} \times \text{Lãi suất nội bộ} \div 365 \times \text{Số ngày}$. Chênh lệch biên gộp thô và biên thực = $\text{Biên gộp thô} - \text{Biên lợi nhuận thực}$.

8. Bản mô tả dashboard

Xem chi tiết đầy đủ tại phần Dashboard biên lợi nhuận thực bên dưới.

9. Hướng dẫn sử dụng trong Excel và khi chuyển lên ERP

Excel: sheet Master_Data lưu cấu phần giá vốn từng đơn hàng, công thức tự tính biên lợi nhuận thực và so sánh với biên gộp thô. ERP: hệ thống tự động quy chi phí vận chuyển/bốc xếp về từng đơn hàng theo quy tắc phân bổ đã cấu hình, tự tính chi phí vốn dựa trên tuổi nợ và tồn kho thực tế.

10. Tiêu chí xác định biểu mẫu đã hoàn thành

Toàn bộ đơn hàng trong kỳ báo cáo gần nhất có đầy đủ cấu phần giá vốn; đã chạy được tối thiểu một chu kỳ phân tích biên lợi nhuận đầy đủ theo khách hàng/mặt hàng; Dashboard biên lợi nhuận thực được dùng trong buổi rà soát chính sách giá và chiết khấu.

Checklist review lãi/lỗ đơn hàng

Dùng khi phát hiện một đơn hàng, khách hàng hoặc mặt hàng có biên lợi nhuận thấp bất thường, để điều tra nguyên nhân trước khi kết luận.

Người lập: Kế toán giá thành · Người kiểm tra: Quản lý kho/vận chuyển · Người phê duyệt: Data Owner tài chính

Checklist điều tra đơn hàng biên thấp

1	Đã tính đầy đủ các cấu phần chi phí (chiết khấu, vận chuyển, bốc xếp, hao hụt, chi phí vốn) chưa?	☐
2	Mức chiết khấu áp dụng cho đơn hàng có nằm trong chính sách chuẩn không?	☐
3	Chi phí vận chuyển có bất thường so với trung bình (đơn nhỏ giao xa, giao riêng lẻ) không?	☐
4	Có phát sinh hao hụt/hư hỏng cao hơn mức thông thường không?	☐
5	Khách hàng có thanh toán chậm làm tăng chi phí vốn không?	☐
6	Đây có phải đơn hàng biên thấp có chủ đích (mở khách mới/xả tồn) đã được phê duyệt trước không?	☐

Ví dụ điền mẫu:

3	Chi phí vận chuyển 1,8 triệu cho đơn 45 triệu, cao hơn trung bình 1,2 triệu?	(sai) — đơn hàng nhỏ giao xa, cần xem lại chính sách phí ship tối thiểu

Kết luận điều tra

- ☐ Nguyên nhân chính đã được xác định rõ ràng (không phải "không biết vì sao").
- ☐ Đã đề xuất hành động cụ thể (điều chỉnh chính sách phí ship/chiết khấu/hạn thanh toán...).
- ☐ Đã ghi nhận vào hồ sơ để tránh lặp lại ở các đơn hàng tương tự.

Tiêu chí hoàn thành

Toàn bộ 6 mục checklist điều tra đều được xem xét; mọi đơn hàng biên thấp bất thường đều có kết luận nguyên nhân rõ ràng và hành động đề xuất, không để lại "không rõ vì sao" trong báo cáo.

Template & Field Guide — Bộ công cụ tính lợi nhuận thực theo đơn hàng

§1. Bảng cấu phần giá vốn đầy đủ theo đơn hàng

Người lập: Kế toán giá thành · Người kiểm tra: Data Owner tài chính · Người phê duyệt: Data Owner tài chính

Mã đơn hàng	(*)	Text
Khách hàng	(*)	Text
Doanh thu	(*)	Số (VNĐ)
Giá mua (giá vốn gốc)	(*)	Số (VNĐ)
Chiết khấu đã áp dụng	(*)	Số (VNĐ)
Chi phí vận chuyển	(*)	Số (VNĐ)
Chi phí bốc xếp	(*)	Số (VNĐ)
Hao hụt		Số (VNĐ)
Chi phí vốn		Số (VNĐ)
Giá vốn đầy đủ (tính tự động)	(*)	Số = tổng các cấu phần trên
Biên lợi nhuận thực (tính tự động)	(*)	% = (Doanh thu – Giá vốn đầy đủ) ÷ Doanh thu

Ví dụ minh họa:

Mã đơn hàng | Doanh thu | Giá mua | Chiết khấu | Vận chuyển | Hao hụt | Chi phí vốn | Giá vốn đầy đủ | Biên thực

DH-2026-0745 | 45.000.000 | 36.000.000 | 2.250.000 | 1.800.000 | 500.000 | 400.000 | 40.950.000 | ~9%

§2. Template phân tích biên lợi nhuận theo đơn/khách hàng/mặt hàng

Người lập: Kế toán giá thành · Người kiểm tra: Data Owner tài chính · Người phê duyệt: CEO/BOD

Kỳ báo cáo	(*)	Tháng/Quý
Nhóm phân tích	(*)	Theo khách hàng / theo mặt hàng / theo kênh bán
Tổng doanh thu	(*)	Số (VNĐ)
Tổng giá vốn đầy đủ	(*)	Số (VNĐ)
Biên lợi nhuận thực trung bình	(*)	%
So sánh với biên gộp thô	(*)	Điểm % chênh lệch
Ghi chú/hành động đề xuất		Text tự do

Ví dụ minh họa:

Khách hàng: Nhóm nhà thầu quen	850.000.000	8%	-11 điểm %	Chiết khấu + chi phí vốn do thanh toán chậm ăn mòn biên đáng kể

Validation: mọi nhóm phân tích có chênh lệch giữa biên gộp thô và biên lợi nhuận thực vượt quá 8 điểm % phải được đưa vào danh sách cần điều tra trong checklist review lãi/lỗ.

Dashboard biên lợi nhuận thực — Mô tả thiết kế

Người lập: Data Owner tài chính · Người kiểm tra: Kế toán giá thành · Người phê duyệt: CEO/BOD

Đối tượng sử dụng: CEO/BOD, Data Owner tài chính, Kế toán giá thành.

Tần suất cập nhật: hàng tuần (khi tích hợp ERP) hoặc hàng tháng (khi dùng Excel).

1. Mục tiêu

Cho lãnh đạo thấy ngay khách hàng nào, mặt hàng nào, kênh bán nào đang thực sự có lãi và nhóm nào đang âm thầm không có lãi — dù doanh thu vẫn tăng trưởng đều.

2. Bố cục dashboard

Hàng 1 — Chỉ số tổng quan: biên lợi nhuận thực trung bình toàn công ty, chênh lệch với biên gộp thô, số đơn hàng biên thấp bất thường trong kỳ.

Hàng 2 — Biểu đồ biên lợi nhuận theo khách hàng: xếp hạng từ cao đến thấp, làm nổi bật nhóm khách hàng có biên thấp nhất.

Hàng 3 — Biểu đồ biên lợi nhuận theo mặt hàng/nhóm hàng: phát hiện mặt hàng nào đang bán mà gần như không có lãi thực.

Hàng 4 — Bảng đơn hàng biên thấp bất thường đang chờ điều tra: liên kết với checklist review lãi/lỗ.

3. Nguồn dữ liệu

Bảng cấu phần giá vốn đầy đủ theo đơn hàng, Template phân tích biên lợi nhuận, Checklist review lãi/lỗ đơn hàng.

4. Cách đọc dashboard

Nhìn Hàng 1 để nắm tổng quan sức khỏe biên lợi nhuận thực. Vào Hàng 2 và Hàng 3 để xác định khách hàng/mặt hàng nào cần xem lại chính sách giá hoặc chi phí phục vụ. Dùng Hàng 4 để theo dõi tiến độ điều tra các trường hợp bất thường, đảm bảo không bị bỏ sót.

5. Tiêu chí sẵn sàng sử dụng

Mọi đơn hàng trong kỳ có đầy đủ cấu phần giá vốn để tính biên lợi nhuận thực; đối chiếu thủ công khớp với báo cáo tài chính một lần; đã dùng qua tối thiểu 3 kỳ rà soát biên lợi nhuận liên tiếp mà không phát sinh tranh cãi về "đơn hàng này có thực sự lãi hay không".

Xem thêm: SOP: Tính giá vốn đầy đủ và biên lợi nhuận thực theo từng đơn hàng — quy trình đi kèm bộ công cụ này. Bài viết liên quan: Không biết đơn hàng nào thật sự có lãi: vì sao doanh thu tăng mà lợi nhuận rỗng giậm chân tại chỗ?

AIX • TƯ VẤN TRIỂN KHAI ERP & AI

Cần bộ SOP này chạy trên hệ thống thực tế?

AI-X thiết kế lộ trình ERP & AI 90 ngày riêng cho doanh nghiệp của bạn:
chuẩn hóa dữ liệu — SOP số hóa — dashboard điều hành.

ai-x.vn/contactus

Tài liệu phát hành miễn phí bởi AI-X (ai-x.vn). Vui lòng không chỉnh sửa nội dung khi chia sẻ lại.